

Rodinné a manželské vztahy – mezinárodní pravomoc, uznání a výkon rozhodnutí

Jana Herboczková

1. Kde lze nařízení najít?

Nutno podotknout, že česká verze nařízení není k dispozici na portálu Evropské unie v systému Eur-Lex. Českou verzi je možné najít na Informačním systému pro aproximaci práva, který je veden Odborem kompatibility Úřadu vlády české republiky¹, nebo v Evropském soudním atlasu ve věcech občanských². Zde lze rovněž nalézt i další dokumenty vztahující se k dané problematice.

2. Vývoj nařízení

Bruselská úmluva přijatá v 60. letech minulého století, která se týkala pravomoci soudů a uznání a výkonu cizích rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, se s výjimkou otázek výživného, nevztahovala na otázky rodinného práva.

Paralelně s Bruselskou úmluvou však vznikl návrh Bruselské úmluvy II, která se týkala pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti. Nicméně před vstupem Amsterodamské smlouvy v platnost, nestihly členské státy Evropské unie připravený text Bruselské úmluvy II podepsat. Prostřednictvím Amsterodamské smlouvy došlo k přesunu části kompetencí 2. a 3. pilíře, které se týkají otázek justice, do komunitárního prvního pilíře Evropské unie. Následně proto pro úpravu otázek rodinného práva nebylo nutné použít jako nástroj mezinárodní smlouvu, nýbrž nástroj komunitární, tedy nařízení.

Text Bruselské úmluvy II byl převzat a přijat jako nařízení Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29.5. 2000, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem. Pro toto nařízení se vžil zkrácený název Brusel II.

O dva roky později předložila Komise návrh nového znění nařízení Brusel II. Tento návrh představoval podstatné rozšíření rozsahu působnosti nařízení Brusel II, a to především v oblasti rodičovské zodpovědnosti. Nové znění bylo přijato jako nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27.11. 2003, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení Rady (ES)

---

¹ <http://isap.vlada.cz/>

² http://europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm?countrySession=16&

č. 1347/2000. Pro toto nové nařízení se vžil název nařízení Brusel II bis, které nabylo účinnosti 1. března 2005.

3. Věcná působnost nařízení (okruhy vztahů, na něž se nařízení vztahuje)

Článek 1 nařízení vymezuje jeho věcnou působnost, když stanoví, že bez ohledu na druh soudu se nařízení použije na občanskoprávní věci týkající se:

- a) Rozvodu, rozluky, nebo prohlášení manželství za neplatné,
- b) Přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti.

Ad a) Ve věcech osobního manželského práva se nařízení vztahuje na věci rozvodu, rozluky a řízení o neplatnosti manželství. Převažuje také názor, že do rozsahu nařízení Brusel II bis spadá i řízení o určení, zda tu manželství je či není, neboť výsledek tohoto řízení je obdobný jako výsledek řízení o neplatnost.

Nařízení se ale nevztahuje na jiné typy právních svazků, jako např. na soužití osob stejného pohlaví.

Do působnosti nařízení Brusel II bis rovněž nespadá řízení o výživném mezi manželi, které je upraveno nařízením Rady (EC) č. 44/2001 (Brusel I). Nařízení Brusel II bis se tedy vztahuje jen na manželské vztahy čistě osobního charakteru.

Ad b) Nařízení Brusel II bis se vztahuje na jakoukoliv otázku výkonu rodičovské zodpovědnosti. Jedná se zde o značné rozšíření působnosti nařízení, neboť nařízení Brusel II se vztahovalo jen na otázky výkonu rodičovské zodpovědnosti v souvislosti s rozvodem manželství nebo jeho prohlášení za neplatné a to jen tehdy, jednalo-li se o společné děti rozváděných rodičů. Důvodem tohoto rozšíření je jednak kladení většího důrazu na sociální a lidskoprávní otázky po přijetí Amsterodamské a Niceské smlouvy, a jednak fakt, že překážky v otázkách rodičovské zodpovědnosti mohou představovat překážky volného pohybu osob.

Nařízení demonstrativně vymezuje okruh otázek týkajících se rodičovské zodpovědnosti, na něž se nařízení vztahuje, následovně:

- Právo péče o dítě a právo na styk s dítětem,
- Poručnictví, opatrovnictví a podobné instituty,
- Určení osoby, orgánu nebo jiného subjektu odpovědného za dítě či jeho jmění nebo pověřených zastupováním dítěte nebo či napomáhání dítěti a stanovení jeho úkolů,
- Umístění dítěte do pěstounské péče,

- Opatření k ochraně dítěte spojených se správou, zachováním a nakládáním se jměním dítěte.

V odstavci 3 článku 1 nařízení rovněž vymezuje, a to taxativním výčtem, na jaký okruh otázek týkajících se rodičovské odpovědnosti, se nařízení nevztahuje. Nařízení Brusel II bis tedy nedopadá na:

- Určení nebo popření otcovství,
- Rozhodnutí o osvojení, preadopční opatření nebo neplatnost či zrušení osvojení,
- Příjmení a jméno dítěte,
- Dosažení zletilosti,
- Vyživovací povinnost,
- Správu jmění nebo dědictví
- Opatření přijatá v důsledku trestných činů spáchaných dětmi.

4. Pravomoc soudů (soudy kterého státu mají o daných otázkách rozhodovat)

Nařízení Brusel II bis vymezuje skutkové okolnosti, na základě kterých se stanoví mezinárodní příslušnost (pravomoc) k řízení o otázkách spadajících do věcné působnosti nařízení, viz výše. Tyto skutečnosti vymezuje v kapitole II, a to zvláště pro řízení o rozvodu, rozluce a neplatnosti manželství, a zvláště pro řízení týkajícího se rodičovské zodpovědnosti.

4.1. Řízení o rozvodu, rozluce a neplatnosti manželství

Kritériem pro založení mezinárodní pravomoci soudů členských států ve věcech rozvodu, rozluky a neplatnosti manželství je:

- Obvyklé bydliště,
- Státní příslušnost
- Domicil
- Okolnosti stanovené vnitrostátním právem.

Samo nařízení neobsahuje definici termínu „obvyklé bydliště“. Toto kritérium se liší od kritéria „bydliště“ použitým v nařízení Brusel I a je zřejmé, že použitím přívlastku „obvyklý“ se v nařízení Brusel II bis zmírňuje požadavek stálosti určitého místa jako bydliště.

Článek 3 odstavec 1 nařízení taxativně stanoví, že pravomoc ve věcech rozvodu, rozluky a neplatnosti manželství má soud členského státu, na jehož území:

- Mají obvyklé bydliště oba manželé
- Oba manželé měli své obvyklé bydliště, za předpokladu, že jeden z nich v něm ještě bydlí,

- Je obvyklé bydliště odpůrce,
- Kterýkoliv z manželů má obvyklé bydliště v případě společného návrhu,
- Je obvyklé bydliště navrhovatele, pokud v něm bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení.
- Je obvyklé bydliště navrhovatele, pokud v něm bydlel nejméně šest měsíců bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení, a zároveň je buď státním příslušníkem tohoto členského státu, nebo v případě Spojeného království a Irska má v tomto členském státě domicil.

Odstavec 2 článku 3 nařízení stanoví, že ve věcech rozvodu, rozluky a neplatnosti manželství je založena pravomoc soudů toho členského státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky. Základní podmínkou je, že státní příslušnost daného členského státu musí mít oba manželé, nikoliv jen jeden.

Kritérium státní příslušnosti je zde alternativním kritériem pro určení mezinárodní pravomoci ke kritériu obvyklého bydliště uvedeného v odstavci 1. Opět se zde vyskytuje zvláštní ustanovení pro Spojené království a Irsko, kdy platí, že pokud oba manželé mají domicil v jednom z těchto států, pak je dána i mezinárodní pravomoc soudů těchto států k rozhodování o rozvodu, rozluce a neplatnosti manželství.

Na tomto místě je nutné podotknout, že termín „domicil“ nelze vykládat autonomně, ale v souladu s vnitrostátní právní úpravou těchto dvou členských států.

Nařízení upravuje v článku 7 i tzv. zbytkovou pravomoc. Jedná se o situaci, kdy mezinárodní pravomoc soudu členského státu nelze určit podle výše uvedených kritérií, a proto se pro určení pravomoci použijí v každém členském státě jeho vnitrostátní předpisy (v ČR se použije ZMPS § 38).

4. 2. Řízení ve věcech rodičovské zodpovědnosti

Základním kritériem pro určení mezinárodní pravomoci soudů ve věcech rodičovské zodpovědnosti je **obvyklé bydliště dítěte v době podání návrhu**.

Nařízení dále upravuje zvláštní případy pro určení pravomoci ve věcech rodičovské zodpovědnosti:

- Zachování pravomoci.** V situaci, kdy je obvyklé bydliště dítěte přeneseno z jednoho členského státu do jiného (dítě se přestěhuje), zůstane zachována pravomoc soudů jeho bývalého obvyklého bydliště po dobu tří měsíců za účelem úpravy styku s dítětem, a to za předpokladu, že nositel práva styku s dítětem má i nadále obvyklé bydliště v původním

státě obvyklého bydliště dítěte. Toto však neplatí, pokud nositel práv styku s dítětem akceptoval pravomoc soudů státu nového bydliště dítěte. Akceptovat tuto pravomoc může i konkludentně tím, že se bude účastnit řízení před soudem nového obvyklého bydliště dítěte, aniž by pravomoc tohoto soudu zpochybňoval.

b) **Pravomoc v případě únosu** (neoprávněného odebrání nebo zadržení) dítěte. V případě neoprávněného odebrání či zadržení dítěte únosu dítěte může nositel práv péče o dítě požádat příslušný ústřední orgán nebo soud o navrácení dítěte (článek 11). Obecným pravidlem pro stanovení pravomoci je, že soudy členského státu, v němž mělo dítě před tímto odebráním nebo zadržením obvyklé bydliště, si ponechávají pravomoc, to až do doby, než dítě získá obvyklé bydliště v jiném členském státě a

- osoba, instituce nebo jiný orgán mající právo péče souhlasily s odebráním nebo zadržením, nebo
- dítě bydlelo v tomto jiném státě po dobu jednoho roku poté, co osoba, instituce nebo jiný orgán mající právo péče znaly nebo měly znát místo pobytu dítěte a nevznesly požadavek navrácení během tohoto období a dítě se sžilo s novým prostředím (článek 10).

Příslušný soud musí vydat rozhodnutí do šesti týdnů od podání návrhu na rozhodnutí o navrácení dítěte. Během řízení musí být dítě vyslechnuto, a to s ohledem na věk a stupeň vyspělosti dítěte.

Soud členského státu, do něhož bylo dítě uneseno, může odmítnout navrácení dítěte jen, existuje-li riziko, že návratem by dítě bylo vystaveno fyzické a psychické újmě³. Nařízení stanoví, že soud musí nařídít navrácení dítěte, pokud je prokázáno, že byla přijata odpovídající opatření pro zajištění ochrany dítěte po jeho navrácení.

Pokud soud rozhodne, že dítě nebude navraceno, musí předat spisový materiál k tomuto případu příslušnému soudu státu, na jehož území mělo dítě obvyklé bydliště před jeho odebráním. Tento soud pak vydá konečné rozhodnutí o navrácení či nenavrácení dítěte. Toto konečné rozhodnutí se stává automaticky vykonatelné v jiných členských státech bez nutnosti vydávat prohlášení vykonatelnosti (viz níže).

c) **Sdílení pravomoci.**

- ❖ Jedná se o situace, kdy se má o otázkách rodičovské odpovědnosti rozhodovat společně s řízením o rozvod, rozluku či neplatnost manželství. Článek 12 odst. 1 v tomto případě však stanoví podmínku, že

³ článek 13(b) Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (publikováno v č. 34/1998Sb.)

- alespoň jeden z rodičů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti, a
- manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení pravomoc soudu výslovně nebo jiným jednoznačným způsobem přijali a je to v zájmu dítěte. V tomto případě se jedná o zvláštní případ prorogace pravomoci soudu rodiči a nositeli rodičovské zodpovědnosti, a to výslovně nebo i konkludentně.

Pravomoc rozhodovat ve věcech rodičovské zodpovědnosti společně s řízením o rozvod, rozluku či neplatnost manželství zanikne, jestliže je řízení o rozvodu, rozluce nebo neplatnosti manželství ukončeno.

❖ Soudy členského státu mají rovněž pravomoc ve věcech rodičovské zodpovědnosti, pokud se před tímto soudem vede řízení o věcech jiných než je rozvod, rozluka či neplatnost manželství, a to za předpokladu, že:

- dítě má silný vztah k danému státu zejména proto, že některý z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto státě obvyklé bydliště, nebo samo dítě je jeho příslušníkem, a
- všechny strany řízení v době zahájení řízení pravomoc soudů výslovně nebo jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte. I zde se jedná o zvláštní způsob prorogace pravomoci soudů. Zde ovšem, na rozdíl od sdílení pravomoci v případě řízení o rozvod, rozluku či neplatnost manželství, musí být pravomoc soudů přijata všemi účastníky řízení, nikoliv jen manželi a nositeli rodičovské zodpovědnosti.

d) **Pravomoc založená na přítomnosti dítěte.** V případě, kdy nelze zjistit obvyklé bydliště dítěte, jsou pravomocné soudy toho státu, kde se dítě nachází. Tato situace nastává u dětí, které jsou uprchlíky, nebo u dětí, které jsou osobami mezinárodně přemístěnými z důvodů nepokojů v jejich zemi.

e) **Zbytková pravomoc.** Podobně jako u řízení o rozvodu, rozluce a neplatnosti manželství, i u řízení týkajících se rodičovské zodpovědnosti se pravomoc soudů v každém členském státě stanoví podle pravidel jeho vnitrostátního práva, pokud tuto pravomoc nelze určit podle kritérií stanovených v nařízení Brusel II bis.

f) **Postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu.** Jen ve velmi výjimečných případech, může soud, který vede řízení, postoupit věc jinému soudu, o němž se domnívá, že je vhodnější k projednání věci, a to za podmínky, že dítě má k tomuto jinému státu zvláštní vztah a je to v zájmu dítěte. Soud, který vede řízení, může věc postoupit

- z vlastní iniciativy,

- na návrh strany nebo
- na žádost soudu jiného členského státu, k němuž má dítě zvláštní vztah.

Odst. 3 článku 15 stanoví, že dítě má k určitému státu zvláštní vztah, pokud se jedná o stát současného nebo bývalého obvyklého bydliště dítěte, o stát státní příslušnosti dítěte, stát obvyklého bydliště nositele rodičovské zodpovědnosti nebo se na území tohoto státu nachází jmění dítěte a současně se jedná o opatření týkající se tohoto jmění.

5. Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení Brusel II bis

Nejprve je třeba zdůraznit, že za rozhodnutí pro účely uznání a výkonu v souladu s nařízením Brusel II bis se nepovažují jen autoritativní individuální akty, ale také vykonatelné veřejné listiny a vykonatelné dohody (čl. 46 nařízení).

Podle nařízení Brusel II bis můžeme rozlišovat dvě procedury uznání a výkonu rozhodnutí:

- obecnou proceduru
- zvláštní proceduru pro některá rozhodnutí o právu na styk s dítětem a některá rozhodnutí nařizující navrácení dítěte

5. 1. Obecná procedura

Obecná procedura probíhá ve třech fázích:

1. uznání rozhodnutí
2. vykonatelnost rozhodnutí (resp. prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí, tzv. *exequatur*) a
3. výkon rozhodnutí.

Ad 1. Uznání rozhodnutí.

Rozhodnutí vydané v jednom členském státě se v jiných členských státech uznává automaticky a nevede se o něm žádné zvláštní řízení. Nicméně, strana, která má na tom zájem, může požádat o rozhodnutí, že rozsudek má být nebo nemá být uznán.

V článku 26 nařízení výslovně stanoví, že se za žádných okolností nesmí rozsudek věcně přezkoumávat. Rovněž se nepřezkoumává pravomoc soudu členského státu, který rozhodnutí vydal (článek 24).

Nařízení Brusel II bis taxativně uvádí důvody neuznání rozhodnutí, a to zvláště pro věci týkající se rozvodu, rozluky či neplatnosti manželství, a zvláště pro věci rodičovské zodpovědnosti.

Důvody neuznání ve věci rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné:

- *zjevný* rozpor s veřejným pořádkem státu místa uznání
- vady řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí pro zmeškání (v případě, kdy žalovaný neobdržel dokument o zahájení řízení, nebo obdobný dokument, s dostatečným předstihem, aby mohl připravit svou obhajobu, pokud není prokázáno, že žalovaný jednoznačně souhlasil s rozhodnutím)
- pokud bylo v téže věci mezi týmiž stranami vydáno rozhodnutí ve státě kde se žádá o uznání – překážka *res iudicata*
- pokud bylo v téže věci mezi týmiž stranami vydáno dřívější rozhodnutí v jiném členském státě nebo nečlenském státě, pokud toto rozhodnutí splňuje podmínky pro uznání ve státě, kde se o uznání žádá - překážka *res iudicata*

Důvody neuznání ve věcech rodičovské zodpovědnosti:

- *zjevný* rozpor s veřejným pořádkem státu místa uznání. Oproti důvodům pro neuznání rozhodnutí ve věcech rozvodu, rozluky a neplatnosti manželství je v tomto případě při posuzování rozporu s veřejným pořádkem nutné současně brát v úvahu rovněž zájem dítěte.
- vydání rozhodnutí, aniž mohlo dítě využít práva být slyšeno, a to za podmínky, že nemožností využít právo slyšení byly porušeny základní procesní zásady ve státě místa vydání rozhodnutí. Výjimkou je situace, kdy dítě nemohlo využít práva být slyšeno v naléhavých případech. Tato okolnost pak nezaloží důvod odepření rozhodnutí.
- vady řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí pro zmeškání (v případě, kdy **kterákoliv strana**, tedy ne jen žalovaný, neobdržela dokument o zahájení řízení, nebo obdobný dokument, s dostatečným předstihem, aby mohla připravit svou obhajobu, pokud není prokázáno, že tato strana jednoznačně souhlasila s rozhodnutím)
- zásah do práv osoby, jež tvrdí, že rozhodnutím bylo zasaženo do její rodičovské zodpovědnosti, aniž tato osoba mohla využít svého práva být slyšena. Tento důvod neuznání rozhodnutí lze uplatnit **jen na návrh** dotčené osoby. K ostatním odpíracím důvodům se přihlíží *ex officio*
- pokud bylo v téže věci mezi týmiž stranami vydáno pozdější rozhodnutí týkající se rodičovské zodpovědnosti ve státě kde se žádá o uznání – překážka *res iudicata*
- pokud bylo v téže věci mezi týmiž stranami vydáno pozdější rozhodnutí týkající se rodičovské zodpovědnosti v jiném členském státě nebo v nečlenském státě obvyklého

bydliště dítěte, pokud toto rozhodnutí splňuje podmínky pro uznání ve státě, kde se o uznání žádá - překážka res iudicata

- Nedodržení procedury podle článku 56 nařízení Brusel II bis. Pokud má být dítě umístěno do ústavní nebo pěstounské péče na území jiného členského státu, je soud povinen – pokud to vyžaduje právo tohoto státu – konzultovat příslušný orgán v tomto státě. Dítě lze pak do této péče umístit jen tehdy, byl-li udělen souhlas příslušným orgánem dožádaného státu.

Nařízení Brusel II bis zdůrazňuje, že důvodem zamítnutí návrhu na uznání rozhodnutí se nemůže stát okolnost, že právo státu, v němž se žádá o uznání, za stejných okolností nepřipouští rozvod, rozluku nebo prohlášení manželství za neplatné (článek 25).

Podmínkou uznání není podle nařízení ani právní moc uznávaného rozhodnutí. Uznávající soud tedy může – ale nemusí – přerušit řízení, je-li proti tomuto rozhodnutí podán řádný opravný prostředek. Pokud by se stalo, že uznávající soud by řízení nepřerušil a uznal nepravomocné rozhodnutí, které by však bylo odvolacím soudem ve státě původu následně změněno nebo zrušeno, pak by uznávající soud musel rozhodnout znovu o uznání nového rozhodnutí z odvolacího řízení⁴.

Ad 2. **Vykonatelnost rozhodnutí**

Zatímco problematika uznání se týká všech rozhodnutí, na které se vztahuje nařízení Brusel II bis, předmětem výkonu mohou být jen rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti⁵.

Rozhodnutí o výkonu rodičovské zodpovědnosti, vydané v jednom členském státě, ve kterém je vykonatelné, bude vykonáno v jiném členském státě za předpokladu, že zde bude **prohlášeno za vykonatelné** (tzv. exequatur). Rozhodnutí o vykonatelnosti se vydává na základě návrhu kterékoli ze stran a je zaměřeno pouze na formální přezkum podmínek návrhu spočívající ve zhodnocení úplnosti jeho náležitostí.

Návrh prohlášení vykonatelnosti se podává k soudu, který je uveden na seznámech, které členské státy předávají Komisi podle článku 68 nařízení. Místní příslušnost soudu se pak řídí místem obvyklého bydliště osoby, proti níž se žádá o výkon rozhodnutí, nebo místem obvyklého bydliště dítěte, jehož se rozhodnutí týká.

Návrh na prohlášení vykonatelnosti může soud odmítnout ze stejných důvodů, z jakých může odmítnout uznání rozhodnutí. I zde platí, že rozhodnutí se nepřezkoumává věcně.

⁴ Rozehnalová, N., Týč, V.: Evropský justiční prostor (v civilních otázkách), Masarykova univerzita Brno, 2006

⁵ Rozehnalová, N., Týč, V.: Evropský justiční prostor (v civilních otázkách), Masarykova univerzita Brno, 2006

Proti rozhodnutí o vykonatelnosti může kterákoliv ze stran podat **opravný prostředek**, a to do jednoho měsíce od doručení. Podává - li opravný prostředek osoba, proti níž má výkon směřovat, která má obvyklé bydliště v jiném členském státě, platí dvouměsíční lhůta pro podání opravného prostředku.

Soud, který rozhoduje o opravném prostředku, může řízení přerušit, byl-li proti původnímu rozhodnutí podán ve státě vydání řádný opravný prostředek nebo dosud neuplynula lhůta k jeho podání. Na tomto místě by se jednalo o výjimečnou situaci, protože vykonat lze jen rozhodnutí vykonatelné ve státě vydání, tedy jen rozhodnutí pravomocné. Nic však nebrání tomu, aby byl v jiném členském státě podán návrh na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí i před nabytím právní moci tohoto rozhodnutí ve státě vydání. Podmínka vykonatelnosti ve státě vydání platí pro výkon samotný, ne pro prohlášení o vykonatelnosti.

Příslušný soud může nařídit i jen **částečný výkon rozhodnutí** (článek 36), a to ve dvou případech. V prvním případě se tak může stát, pokud se rozhodnutí týká více než jedné věci a výkon nemůže být nařízen ohledně všech těchto věcí. Soud pak nařídí výkon těch věcí, u nichž je to možné. Druhým případem, kdy soud může nařídit částečný výkon rozhodnutí je žádost navrhovatele o částečný výkon rozhodnutí, a to i za předpokladu, že výkon by byl možný u všech věcí, jichž se rozhodnutí týká.

Ad 3. Výkon rozhodnutí

Podmínkou pro výkon rozhodnutí je jeho prohlášení za vykonatelné. Výkon rozhodnutí se provádí podle pravidel národních právních řádů.

5.2. Zvláštní procedura

Nařízení Brusel II bis zakotvuje zrychlenou proceduru uznání a výkonu pro:

- rozhodnutí o právu na styk s dítětem
- rozhodnutí o navrácení dítěte které bylo neoprávněně odebráno nebo zadrženo.

Je zjevné, že na rychlosti výkonu těchto rozhodnutí je značný zájem zejména s ohledem na požadavek ochrany zájmů dítěte.

Podstatou těchto zkrácených řízení je, že rozhodnutí v těchto věcech vydaná na území jednoho členského státu se automaticky uznávají na území jiného členského státu, aniž by bylo nutné navrhopvat vykonatelnost těchto rozhodnutí. Rovněž zde neexistuje možnost uplatnit námitku proti uznání rozhodnutí. Soud, který rozhodnutí v těchto věcech vydal, postupuje tak, že rozhodnutí opatří zvláštním **osvědčením** na jednotném formuláři, jehož vzor stanoví přílohy k nařízení Brusel II bis. Proti vydání tohoto osvědčení není přípustný žádný opravný prostředek.

Vydání osvědčení o rozhodnutí je podmíněno stanovením podmínek pro jeho vydání.

Rozhodnutí o právu na styk s dítětem může soud opatřit osvědčením pokud:

- v případě vydání rozsudku pro zmeškání, pokud byla osoba, která se k řízení nedostavila, písemně vyrozuměna o zahájení řízení v dostatečném předstihu a takovým způsobem, který by této osobě umožnil přípravu na jednání před soudem, nebo byla osobě písemnost doručena, ale nikoliv v souladu s těmito podmínkami, nicméně je zjištěno, že tato osoba rozhodnutí jednoznačným způsobem přijala,
- všechny dotčené strany dostaly příležitost být vyslechnuty,
- dítě dostalo příležitost být vyslechnuto, pokud nebyl výslech považován za nevhodný vzhledem k věku a stupni vyspělosti dítěte.

Osvědčení se vydává u rozhodnutí o právu na styk s dítětem automaticky, ex officio, v okamžiku právní moci rozhodnutí, pokud má posuzovaný vztah v době vydání rozhodnutí přeshraniční povahu. Pokud přeshraniční povahu získá následně (např. dojde k přestěhování osoby oprávněné ke styku s dítětem), vydá se na žádost jedné ze stran.

Rozhodnutí o navrácení dítěte může soud opatřit osvědčením pokud:

- dítě dostalo příležitost být vyslechnuto, pokud nebyl výslech považován za nevhodný vzhledem k věku a stupni vyspělosti dítěte
- strany dostaly příležitost být vyslechnuty
- soud při vydání svého rozhodnutí přihlédl k důvodům a důkazům, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí podle článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980⁶.

Po posouzení podmínek pro vydání osvědčení je patrné, že v podstatě osvědčuje, že všichni účastníci dostali možnost účastnit se na řízení. Osvědčení tedy deklaruje, že neexistuje žádný zásadní procedurální nedostatek, který by u obecné procedury vedl k odmítnutí uznání rozhodnutí.

---

⁶ Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, publikováno v č. 34/1998Sb.